

סדר ליל ראש השנה

קדם הקדוש יאמר "פתח אליהו" עד "ולאו מפל אלין מדות כלל" ואחר כך יאמר.

זנח מצא חן בעיני יי: י"ב פעמים.

ויוזע ויצחק בארץ ההיא וימצא בשנה ההיא מאה שערים, ויברכהו יי: י"ב פעמים.

פי עמך מקור חיים, באורך נראה אור: עשר פעמים.

אור זרע צדיק, ולישרי רב שמחה: י"ז פעמים.

ואמרתם בזה לחי, ואתה שלום וביתך שלום וכל אשר לך שלום: עשר פעמים.

תחיל שנה וברכותיה:

(כתב רבינו יוסף חיים זע"א (לשון חכמים" שם) "וכאן אוסיף לבאר את מנהגנו בביתנו, לומר קדם פסוק "ואמרתם בזה לחי" וגו' פסוקים של "ויתן לך האלהים מטל השמים" כמ"ש במוצאי שבת קודש. ונסים בפסוק "ואמרתם בזה לחי" וגו'").

טוב לומר גם בקשה זו (מספר "לשון חכמים" ח"א)

אנא יי האל הגדול הגבור והנורא:

תפתח לנו שערי אורה. .... בזכות הצדיק הסופר עזרא:

תפתח לנו שערי אהבה. .... בזכות אביי ורבא:

תפתח לנו שערי ברכה. .... בזכות אסתר המלכה:

תפתח לנו שערי בינה. .... בזכות רבי נחוניא בן הקנה:

תפתח לנו שערי גדלה. .... בזכות האמורא עולא:

תפתח לנו שערי דעת הפהיר. .... בזכות מרדכי בן יאיר:

תפתח לנו שערי הצלחה. .... בזכות רבי יהושע בן קרחה:

תפתח לנו שערי ועד טוב. .... בזכות משה הנקרא טוב:

תפתח לנו שערי זמרה. .... בזכות רבי שמעון בן בתירה:

תפתח לנו שערי חנינה. .... בזכות הנביאה חנה:

תפתח לנו שערי חכמה. .... בזכות רבי יהודה בן תימא:

תפתח לנו שערי טהרה. .... בזכות הנביאה דבורה:

תפתח לנו שערי טובה. .... בזכות רבי עקיבא:

תפתח לנו שערי ישע. .... בזכות הנביא אלישע:

תפתח לנו שערי ישר. .... בזכות הצדיק אשר:

תפתח לנו שערי כלכלה. .... בזכות מביהו בן ימלא:

תפתח לנו שערי לווה. .... בזכות נחמיה בן חבליה:

תפתח לנו שערי מדע. .... בזכות בניהו בן יהוידע:

תפתח לנו שערי נדבה. .... בזכות רבי יהודא בן בבא:

תפתח לנו שערי סמיכה. .... בזכות הנביא מיכה:

תפתח לנו שערי עליה. .... בזכות רבי יהושע בן פרחיה:

תפתח לנו שערי עזרה. .... בזכות רבי יהודה בן בתירה:

תפתח לנו שערי פרנסה. .... בזכות רבי חנינא בן דוסא:

תפתח לנו שערי פדיה. .... בזכות רבי יהושע בן חנניה:

תפתח לנו שערי פריה ורביה. .... בזכות חנניה מישאל ועזריה:

תפתח לנו שערי צדקה. .... בזכות שרה ורבקה:

תפתח לנו שערי צדיק חי. .... בזכות רבי שמעון בן יוחאי:

תפתח לנו שערי קץ תימון. .... בזכות הצדיק בנימין:

תפתח לנו שערי קבלת תחנון. .... בזכות יהושע בן נון:

תפתח לנו שערי רוממות אל. .... בזכות דוד מלך ישראל:

תפתח לנו שערי שבע. .... בזכות הצדקת אלישבע:

תפתח לנו שערי תעודה. .... בזכות חזקיהו מלך יהודה:

תפתח לנו שערי תבונה. .... בזכות הנביא יונה:

תזריעני ארץ חיים, שבע שמחות את פניך, נעמות בימיך נצח:

אנא יי הושיעה נא, אנא יי הצליחה נא: בכתוב, ישא ברכה מאת

יי, וצדקה מאלהי ישעו: והיה בעין שתול על פלגי מים, אשר פרוי

יתן בעתו ועלהו לא יבול, וכל אשר יעשה יצליח:

אנא יי האל הגדול הגבור והנורא:

שנה זו תהיה שנת אורה. ונהיה חכמים ונבונים בתורה:

שנה זו תהיה שנת ברכה. ונתתה לה' המלכה:

שנה זו תהיה שנת גילה. סלו סלו המסלה:

שנה זו תהיה שנת דיצה. ה' משכני אחריה גרוצה:

שנה זו תהיה שנת הצלחה. ונסו וגון ואנחה:

שנה זו תהיה שנת ועד טוב. פי ה' ותן הטוב:

שנה זו תהיה שנת זמרה. ולילה כיום יאיר כחשכה באורה:

שנה זו תהיה שנת חנינה. ופרונו יי וישוכו וכו' ציון ברנה:

שנה זו תהיה שנת טובה. אמרו לכת ציון הנה ישעך בא:

שנה זו תהיה שנת ישר. מה נאוו על הקרים רגלי מבשר:

שנה זו תהיה שנת כלכלה. אדני אלהים וצמים צדקה ותהלה:

שנה זו תהיה שנת לווה. דשנת בשמן ראשי בואי רונה:

שנה זו תהיה שנת מעלה. תשואות חן חן לה:

שנה זו תהיה שנת נדבה. ועל כל פשעים תכסה אהבה:

שנה זו תהיה שנת סמיכה. צוה ה' את הברכה:

שנה זו תהיה שנת עזרה. ששון ושמחה ומצא בה: תודה וקול זמרה:

שנה זו תהיה שנת פרנסה טובה. ומלאו פני תכל תנוכה:

שנה זו תהיה שנת צהלה. חן וחסד ורחמים ורנח ונהלה:

שנה זו תהיה שנת קרון פנים. עמרת וקנים והפארת פנים:

שנה זו תהיה שנת רחמים. יי לא ימנע טוב להולכים בתמים:

שנה זו תהיה שנת רצון. והנה רחל באה עם הצאן:

שנה זו תהיה שנת שלום. יי וברך את עמו בשלום:

שנה זו תהיה שנת תשועה. ותהי העקב למישור והרכסים

לרבקה: ומטוב בית יי נשבעה, וכפתוב: ושאתם מים

בששון, מפעני תישועה:

לישועתך קויתי יי: לישועתך קויתי יי: לפורקנה ספרית יי:

אנא יי הושיעה נא, אנא יי הושיעה נא,

אנא יי הצליחה נא: אנא יי הצליחה נא:

ויגדש על חינו. ולאחר הקדוש ויזול ידיו לסעודה ויעשה סדר סימני ראש השנה (בעמוד הבא).

(ויש עושין סדר זה, גם ביום ראש השנה בשחרית, וכנזכר ב"מטה אפרים", וכן נהגו בביתו של ה"בן איש חי" זע"א)

סדר סימני ראש השנה

(מִסֵּד ע"פ הַסֵּדֶר שֶׁבְּ"בּו אִישׁ חָיִי" פ"ו נְצָבִים ש"א סְטִיף ד' וְעַיִן שֶׁסּ בְּהִרְחָבָה)

תְּמָרִים יקח תמר ויברך "בורא פרי העץ" ויאכל, ואחר כך יקח עוד תמר ויאמר בקשה זו, ויכון על האיזבים התחתונים:

**יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ,
שְׁתַּמּוּ אוֹיְבֵינוּ וְשׁוֹנְאֵינוּ וְכָל מִבְּקָשֵׁי
רְעֵתָנוּ:**

לוּבֵיא יברך "בורא פרי האדמה" על אבטיח או בננה וכדומה, ואחר כך יקח לוּבֵיא (שועית. הנקרא גם רוביזה) ויאמר:

**יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ,
שְׁיַרְבוּ זְכוּתֵנוּ וְתִלְבְּנוּ:**

(שם ירק זה הוא גם רוביה – "שירבו זכויותנו" וגם לוביה – ותלכנו. נמצא שב"הי רצון" זה יש ב' בקשות: ריבוי זכויות וליבוב, שנראה שפירושו זינוך והכשרת הלב לעשות את רצון אבינו שבשמים.)

פְּרֵתִי יקח פְּרֵתִי ויאמר בקשה זו, ויכון על הכחות הרעות שנגראו מהעוונות ומניצוצי קרי, אשר עליהם מכוּנים בקריאת שמע שעל המטה, ועליהם נאמר אוֹיְבֵי אִישׁ אֲנֹשִׁי בֵּיתוֹ:

**יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ,
שְׁיַכְרְתוּ אוֹיְבֵינוּ וְשׁוֹנְאֵינוּ וְכָל מִבְּקָשֵׁי
רְעֵתָנוּ:**

סֶלְקָא יקח סלקא וכשיאמר "שִׁיסְתְּלְקוּ אוֹיְבֵנוּ" וכו', יכון גוּה על המקטרגים וכחות הדין המשטינים למעלה:

**יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ,
שְׁיִסְתְּלְקוּ אוֹיְבֵינוּ וְשׁוֹנְאֵינוּ וְכָל
מִבְּקָשֵׁי רְעֵתָנוּ:**

קָרְא יאכל קרא ויאמר בקשה זו, וכשיאמר "שְׁתַּקְרַע רֵעַ גִּזְרֵי דֵינְנוּ" יכון בְּשֵׁם קר"ע:

**יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ,
שְׁתַּקְרַע רֵעַ גִּזְרֵי דֵינְנוּ, וְיַקְרְאוּ לְפָנֶיךָ
זְכוּתֵנוּ:**

רַמּוֹן מְתוּק יקח רמון מתוק ויאמר:

**יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ,
שְׁנַהֲיֵה מַלְאִים מְצוֹת כְּרַמּוֹן:**

תְּפוּחַ מִבְּשֵׁל בְּסַפֵּר אח"כ יאכל תפוח מבשל בספר ויאמר:

**יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ,
שְׁתַּתְּחַדֵּשׁ עֲלֵינוּ שָׁנָה טוֹבָה וּמְתוּקָה:**

(וכתבו האחרונים ז"ל הטעם שמביאים תפוח, רמז לחלק תפוחין קדישין, בסוד ראה ריח בני כריח שדה, ונראה לי בסייעתא דשמיא טעם לתפוח בליל ראש השנה, כי התפוח יש בו שלש הנאות, טעם, ומראה, וריח, והוא לסימן טוב לבקשתנו שפע הכללי, שהוא בני חיי מזוני, לכל השנה כולה.)

ועוד נראה לי בסייעתא דשמיא טעם אחר, על פי מה שכתוב בזוהר הקדוש, פרשת שמיני דף מ', בפסוק רפדוני בתפוחים, תפוח אפיק חמרא, ומכין רעותא דלא יזיק חמרא, והיינו דאוכלין תפוח אחר יין כדי שלא יזיק להם היין, ולכן מנהג בני אדם, לתת תפוח לתוך כוס היין, וכמו שכתוב בספרים, וידוע שהיין הם גבורות, ונמצא התפוח הוא מבסם הגבורות, ועתה בראש השנה, כל מגמתנו הוא לבסם ולמתק הגבורות, לכך אוכלין תפוח.)

ועוד נראה לי בסייעתא דשמיא טעם אחר, דאיתא בזוהר הקדוש, כל הפירות שורשם במלכות, ורק התפוח שורשו בדוכרא שה"ס תפארת, וכמו שכתבתי

הקדמה זו במקום אחר, וידוע מה שכתב רבינו האר"י ז"ל, דחודשי הקיץ הם בנוקבא, שה"ס המלכות מניסן ועד תשרי, וחדשי החורף מתשרי ועד ניסן, הם בדוכרא שה"ס התפארת, ולכן בליל ראש השנה, שהוא התחלת חדשי הדוכרא, אוכלין תפוח ששרשו בדוכרא. בא"ח שם)

ראש בָּבֶט נוהגין לאכל ראש בָּבֶט (ולא יביא ראש של עז, עין בהרְחָבָה בְּבֵן אִישׁ חָיִי, פְּרִשְׁת נְצָבִים שָׁנָה א.)

אם לא נמצא לו ראש בָּבֶט יביא של עוף. וצִרְיָה שְׂבִיבוּ מִבְּשֵׁל, ולכך יקב ראש הגלגלת שלו, וימלחנו ויבשלונו, וראש עוף זכר הוא יותר טוב מראש עוף נקבה, לסימנא טבא. ומבקשים:

**יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ,
שְׁנַהֲיֵה לְרֵאשׁ וְלֹא לְזָנָב.**

רק אם הביא ראש בָּבֶט יוֹסִיף: **וְתִזְכֹּר לָנוּ עַקְרְתוֹ וְאִילוֹ שֶׁל
יִצְחָק אָבִינוּ עֲלֵיו הַשְּׁלוֹם, כֵּן אֲבָרְהָם אָבִינוּ עֲלֵיו הַשְּׁלוֹם:**

לא יאכלו בראש השנה דָּבָר חַמוּץ, ולא תבשיל מבשיל בְּדָבָר חַמוּץ, וכן יזהרו מפרות חמוצים, הן רמונים הן ענבים הן אגסים, וכתב במטה אפרים, דהוא הדין שלא יאכל פרי שלא נגמר עֲדֵין בְּשׁוּלוֹ. ומנהג טוב לאכול בֶּשֶׂר שְׁמֵן וּמִינֵי מְתִיקָה, לסימנא טבא, אף לא ירבה בהם למלאות פֶּרוֹסוֹ, אלא טועמיה חיים וכו'. וישתה שתיות ערבות, על פי הכתוב בְּעֹרָא, "אכלו משמנים ושתיו מתמקים ושלחו מנות לאין נכון לו כי קדוש היום לאַדְנֵינוּ ואל תעצבו כי קדוֹת ה' היא מְעֻזְכֶם" דְּפֶסוּק זה נאמר על יום ראש השנה פְּיֻדוּעַ: (בא"ח שם סעי' ה)

אם חל טבילת מצוה בליל ראש השנה, ישמש ויטבל בבקר, והמתחסד לדחות התשמיש של טבילת מצוה, הרי זה חסידות של שטות, ואפילו אם אינה טבילה של מצוה, אם רואה שנתעוררה תאוּתוֹ הרבה על אשתו, ישמש ויטבל בבקר, כדי שלא יבא חס ושלום לידי טמאת קרי, וכל אינש ידע בנפשיה: (שם סעי' ט)

הסימן הטוב ביותר לראש השנה להשמר מבעם והקפדה

מספר ("ילקוט שבע" ועוד) על הגאון המְקַבֵּל רבי יהודה פתיה זצ"ל, (מחבר ספר "מנחת יהודה – רוחות מספרות"), בליל ראש השנה עלה רבינו ואשתו לגג ביתם לסעד את סעודת החג. (רגילים אנשי בגד בערבים החמים לאכול על גג ביתם), ובעת הכנת השלחן נשפף לרַבְנִית היין שהיה מוכן לקדוש, הצטערה הרַבְנִית כי אין בידם יין לקדוש היום וגם שחשבה שזה סימן רע לכל השנה. הרגיעה רבינו, שאפֶּשֶׁר לקדש על הפת ואין בכך שום סימן רע. נטל רבינו יָדָיו לקדש על הפת. וכשהגביה את יָדָיו אחר הנטילה בדין, פָּגְעוּ יָדָיו במנורת השמן המשתלשלת מהקיר, הנרות כבו והשמן נשפף על בגדיו הלבנים, קבל רבינו את הדבר בשלמה. כשבאה הרַבְנִית להגיש את המרק, עקב החשכה נתקלה והפילה את סיר המרק. נחם אותה רבינו, אסף את הקציצות שנותרו לפליטה והניחן על השלחן, פתאום באה חתולה וחטפה את הקציצות. פתח רבינו את פיו ואמר: כִּמְה יֵשׁ לַיְהוָה מְלַכְעוּס בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה מְלַבֵּד גְּדֹל הַאֲסוּר שֵׁשׁ תְּמִיד בְּכַעַס, כְּדִי שִׁיחֶיה לְסִימָן טוֹב לְכָל הַשָּׁנָה. והנה בשרשרת המקרים שבאו עלינו הלילה, נתנסתי משמים בנסיון הפעס, ותודה להשם יתברך שעמדתי בנסיון ולא הקפדתי.

הרב בן ציון מוצפי שליט"א ספר שְׂרֵבִי יְהוּדָה פְּתִיחַ שֶׁח לְאֲבִיו רַבִּי סְלֻמָּאן (תלמידו של הר"י פתיה), על המכשולים באותו ליל ראש השנה, (שבְּעַצְמָם הָיוּ נְסִיווֹת עֲבוּרוֹ וּבְחֻסְדֵי הַשֵּׁם יִתְעַלֶּה עִמּוֹד בְּהֶם) וְאִתָּה שָׁנָה הֵייתָ הַמְבָרֶכֶת וְהַמְצַלַּחַת בְּיוֹתֵר עֲבוּרוֹ וְעֲבוּרֵי מִשְׁפַּחְתּוֹ בְּבִרְיאוֹת וְכוּ' וְבְאוֹתָה שָׁנָה הַצְּלִיחַ לְחַבֵּר אֶת חֲבוּרָיו הַגְּדוּלִים. זֵיע"א.

העקר להשמר מהחטא ולעשות תשובה

עוד מספרים על חסידים שישבו בשלחן רבם, ואחד מהם אכל אגוזים. גַּעַר בו חסיד שוטה ברבים: "איך אתה מעז לאכול אגוזים, הרי אמרו בהלכה שאין לאכול אגוזים בראש השנה כי אגוז בגימטריה חטא" שמע זאת הרבי ואמר לאותו שוטה, "גם חטא בגימטריה חטא..."

**שָׁנָה טוֹבָה, מְבָרֶכֶת וּמְאֲשֶׁרֶת לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּגִלוֹי מְלָכוֹת הַשָּׁם
בְּעוֹלָם בְּבִנְיָן בֵּית מִקְדְּשֵׁנוּ אֲכִי"ר**